

- Schweigger Johann S.C.: *Über naturwissenschaftliche Mysterien in ihrem Verhältnis zur Litteratur des Altertums*, Halle: E. Anton 1843.
- Schweigger Johann S.C.: *Über das Elektron der Alten*, Greifswald: C.A. Koch 1848.
- Snelders Harry A.M.: *J.S.C. Schweigger: His Romanticism and His Crystal Electrical Theory of Matter*, „Isis” 62 (1971), s. 329.
- von Schubert Gotthilf H.: *Ansichten von der Nachtseite der Naturwissenschaft*, Dresden: Arnold 1808.
- von Schubert Gotthilf H.: *Neue Untersuchungen über die Verhältnisse der Größen und Excentricitäten der Weltkörper*, Dresden: Arnold 1809.
- von Stuckrad Koku: *Geschichte der Astrologie: von den Anfängen bis zur Gegenwart*, München: C.H. Beck 2003.
- von Zach Franz X.: *Arithmetische Darstellung der von Herrn Doctor Schubert in einigen Planeten-Elementen aufgefundenen Verhältnisse*, „Monatliche Correspondenz zur Beförderung der Erd- und Himmelskunde” 18 (1808), s. 553-554.
- Wolf Rudolf: *Handbuch der Astronomie, ihrer Geschichte und Literatur*, t. 1, Zürich: F. Schulthess 1890.

ASTROLOGIA I NATURPHILOSOPHIE
– CASUS JOHANNA WILHELMA ANDREASA PFAFFA (1774-1835)

Streszczenie

Johann Wilhelm Andreas Pfaff (1774-1835) był obiecującym niemieckim matematykiem i astronomem, należącym do bogatej w tradycje akademickie rodziny Pfaffów – miał dwóch starszych powszechnie znanych braci. Niniejszy artykuł przedstawia życie najmłodszego z Pfaffów – od czasu jego studiów teologicznych w Getyndze do okresu działalności w Uniwersytecie Erlangeńskim. Krocząc śladami Klaudiusza Ptolemeusza i Johanna Keplera, Johann Wilhelm Andreas Pfaff usiłował promować astrologię w pierwszych dekadach XIX wieku. Jego wysiłki umocnienia astrologii jako pełnoprawnej dyscypliny akademickiej, zamiast oczekiwanego skutku, spotkały się z opozycją, drwiną i marginalizacją samego Pfaffa w ówczesnej społeczności akademickiej. Jednakże jego osobisty dramat powinno się umiejscowić w szerokim kontekście nurtu tzw. *Naturphilosophie* – romantycznego ruchu myślowego, niezwykle popularnego w kręgach intelektualnych ówczesnych krajów niemieckich (także w państwach skandynawskich)

ASTROLOGY AND NATURPHILOSOPHIE:
A CASE OF JOHANN WILHELM ANDREAS PFAFF (1774-1835)

Summary

Johann Wilhelm Andreas Pfaff (1774-1835) was a promising German mathematician and astronomer belonging to the rich in academic traditions family—he had two well-known older brothers. The present paper describes life of the youngest of Pfaffs since his theological studies in Göttingen to the time of his activity at the University of Erlangen. Following the footsteps of Claudius Ptolemy and J. Kepler, Johann Wilhelm Andreas Pfaff tried to promote astrology in the first decades of the 19th century. His efforts to strengthen astrology as a full-fledged academic discipline, instead of the expected effect, have resulted in opposition, mockery and his marginalisation in contemporary academic community. However, such personal drama of this scholar should be considered in a wider context of so-called *Naturphilosophie*—romantic intellectual

movement, extremely popular in the contemporary intellectual circles of the German states (as well as in the Scandinavian countries).

Summarised by Jacek Rodzeń

Słowa kluczowe: historia astrologii, historia astronomii, *Naturphilosophie*, J.W.A. Pfaff.

Key words: history of astrology, history of astronomy, *Naturphilosophie*, J.W.A. Pfaff.

Information about Author: Dr habil. JACEK RODZEŃ—Institute of Library Science and Journalism, Faculty of Humanities, Jan Kochanowski University; address for correspondence: Świętokrzyska 21D, PL 25-406 Kielce; e-mail: j.rodzen@ujk.edu.pl